

Kemirgenlerden Kurtulmak (Fareler ve Sıçanlar)

British Columbia Eyaleti'nde 20'den fazla kemirgen türü olsa da bunların yalnızca 3'ü evlerde ve çiftliklerde sorun yaratmaktadır. Bunlar:

- Ev faresi;
- Norveç sıçanı; ve
- Kara sıçan (çatı sıçanı).

Kemirgenler zararlı mıdır?

Fareler ve sıçanlar, binalardaki yalıtım malzemelerini, kaplamaları, duvar panellerini ve kabloları çiğnediği için yapılarda ciddi zarara yol açabilir. Dolaplarda veya kilerde sakladığınız yiyecekler de dahil olmak üzere birçok şeyi yiyebilirler. Kemirgenlerin temas ettiği gıdaları tüketirseniz hastalanabilirsiniz. Bazı durumlarda ise, bir kemirgen tarafından ısırılır veya kemirgen idrarı ile dışkısına maruz kalırsanız, bu hastalıklar yayılabilir.

Hantavirüs Pulmoner Sendrom (HPS), kurumuş yabani geyik faresi [beyaz ayaklı fare de denir; *Peromyscus spp.*] dışkısını solumakla ilişkilendirilmiş bir rahatsızlıktır. Fakat daha yaygın ev farelerinden bulaştığına dair bir kanıt yoktur. Bu konuda daha fazla bilgi için bkz. [HealthLinkBC Hantavirüs Pulmoner Sendrom Dosya No 36](#). Kemirgenlerin taşıdığı keneler ve pireler de hastalık yayabilir. Kene ısırıkları için bkz. [HealthLink BC Kene Isırıkları ve Hastalıkları Dosya No/ 01](#).

Kemirgenleri tespit etmek kolay mıdır?

Sıçanlar ve fareleri tespit oldukça kolaydır çünkü birçok iz bırakırlar. Hububat kutularını kemirir, tezgâhta kalan meyveleri yer ve ortallığı epeyce dağıtırlar. Fareler evin içine yuva yapabilir veya sıçanlar bahçedeki toprağı oyarak yuvalayabilir. Kemirgenlerin beslendiği ve gezindiği yerlerde göreceğiniz koyu kahverengi dışkılar, bir istilânın açık habercisidir. Ev sessizken etrafta dolaştıklarını (duvarların arasında, çatı katında, binanın temelinde) ve hattâ beslendiklerini bile duyabilirsiniz.

Kemirgenlerden nasıl kurtulurum?

Sıçanlar ve fareler sık sık doğurur, dolayısıyla bunlardan hızlı ve etkin biçimde kurtulmak önemlidir. Hayvanı gözlemlenizle görmesenez bile, dışkının boyu ve şekline bakarak fare veya sıçan olduğunu anlayabilirsiniz. Hangi hayvanla mücadele ettiğinizi bilmeniz önemlidir çünkü farklı kemirgenler için farklı mücadele yöntemleri vardır. Fare dışkısı yaklaşık 6 mm boyunda

ve oval biçimlidir. Çatı sıçanı dışkısı 13 mm boyunda ve sivri uçludur, Norveç sıçanı dışkısı ise yaklaşık 19 mm boyundadır ve uçları kütür.

Fareler veya sıçanlardan kurtulmanın en iyi yolu, kapan kullanmaktır. Eğer yaylı kapan kullanacaksanız, önce üç defa kapanı kurmadan yem bırakın. Yem olarak kuru meyve, yulaflı fıstık ezmesi veya peynir kullanabilirsiniz. Kapanları, kemirgenlerin gezdiği duvar diplerine 90° açıyla, yemin olduğu taraf duvara gelecek şekilde yerleştirin. Kemirgenler yemlere alıştıktan sonra kapanı kurun. Kapana yerleştirdiğiniz yemi tetik mekanizmasına iyice bağlayın ki, yem hareket edince tuzak kapansın.

Kemirgeni yakaladığınız zaman çıplak elle dokunmayın. Ölü bir kemirgene veya kapana temas ederseniz mutlaka eldiven takın. Ölü fare veya sıçanı iki kat torbaya koyun, ağzını sıkıca kapatın ve sonra ya toprağa gömün ya da yakın veya bulunduğunuz yerdeki yasalara uygun biçimde çöpe atın. Eldiven takıyorsanız kapanı yeniden kurabilirsiniz.

Kemirgenlerin evimde veya bahçemde yaşamasına nasıl engel olabilirim?

Bunu engellemenin bazı yolları vardır:

1. Su ve gıda kaynaklarını ortadan kaldırın:

- Tüm çöplerinizi kapağı sıkıca kapanan, içine hayvanların giremeyeceği çöp kovalarına atın.
- Kompost yaparken kemirgen mücadelesine dikkat edin.
 - o Gıda atıklarınızı üzerini örtmeden kompost yığınına atmayın.
 - o Kireç kullanın.
 - o Kompostu çevirin.
 - o Hayvanların giremeyeceği kompost kutuları kullanın.
- Ağaçlardan yere dökülen meyve ve yemişleri toplayın.
- Evcil hayvan mamalarını ortada bırakmayın.
- Evcil hayvan kulübelerini temiz tutun.
- Kapalı kuş yemlikleri kullanın ve etrafa dökülen yemleri temizleyin.
- Sızıntı yapan tesisat kaçaklarını onarın ki su bulamasınlar.
- Havuz ve jakuzilerin üzerini kullanmadığınız zaman örtün.

2. Saklanma ve yaşam alanlarını ortadan kaldırın:

- Binaların çevresindeki bitkileri temizleyin, odun veya süprüntü biriktirmeyin.

- Binaların çevresindeki bitkilerin dallarını, yerden 15-20 cm kadar yüksekte olacak şekilde budayın, altı açılsın. Ağaçların ve çalılıarın dallarını da budayarak çatılara veya balkonlara geçişi engelleyin.
- Kullanılmayan odun ve kereste yığınlarını ve eski barakaları ortadan kaldırın.
- Dışarıda eski mobilya veya hurda araba bırakmayın.
- Odun ve keresteleri yerden 30-45 cm yüksekte depolayın.

3. Evleri istenmeyen hayvanlara karşı korunaklı hale getirin:

- Havalandırma boşluklarını ve girişleri 6 mm gözenekli metal tel veya çelik ızgara ile kapatın.
- Binanın dış yüzeyinde 6 mm'den daha büyük olası giriş boşluklarını kapatın. Kapı eşikleri, dış duvar kaplamaları ve temellere dikkate edin. Eğer çatı sıçanı varsa, çatı bölgesindeki delikleri kontrol edin.
- Beton pabuçlar veya temellerdeki çatlakları onarın.
- Barakaları betonarme subasman üzerine inşa edin.

Kemirgenlerden kurtulmak için zehir kullanabilir miyim?

Kemirgen mücadelesinde zehir veya zehirli yem kullanmak iyi bir fikir değildir. Zehirlenen kemirgenler sürünerek başka bir yerde ölebilir ve bu durumda leşlerini bulmak zor olacağından kötü kokulara yol açabilir. Ayrıca yanlışlıkla evcil hayvanlar, yaban canlılar ve hattâ çocuklar bile zehirlenebilir.

Ultrason uzaklaştırıcılar önce işe yarar gibi görünse de uzun vadede başarılı değildir ve ayrıca pahalıdır.

Gerekli önlemleri aldıktan sonra mülkünüzde hâlâ kemirgen sorunu yaşıyor ve zehir kullanmayı düşünüyorsanız, dikkat etmeniz gereken bazı şeyler var:

- Zehirli yem kullanmadan önce birkaç gün boyunca zehirsiz gıdalar bırakın ki kemirgenler bu noktaya gelmeye alışsın.
- Kutunun üzerindeki talimatları dikkatlice okuyun ve uygulayın.
- Zehirli yemi çocukların ve evcil hayvanların ulaşamayacağı yerlere koyun.
- Ölü kemirgenleri uygun biçimde uzaklaştırın ve mücadele bittiği zaman tüm zehirli yemleri de yine uygun biçimde ortadan kaldırın.

Eğer kemirgen mücadelesini kendi başınıza yürütemiyorsanız, bu iş için ruhsatlı çalışanları olan resmi bir firmayla iletişime geçin.

Kemirgenlerin yaşadığı yerleri nasıl temizlemeliyim?

Farelerin yaşadığı yerleri temizlerken yerdeki tozu kaldırmamaya dikkat edin. Bunun için, temizliğe başlamadan önce alanı 30 dakika boyunca havalandırın ve bir evsel temizlik malzemesi ile yerleri ıslatın. Genel amaçlı temizlik malzemeleri ve ev deterjanları bu iş için uygundur. 1 ölçek çamaşır suyunu 10 ölçek su ile karıştırarak aynı amaçla kullanabilirsiniz. Olası mevcut virüslerin yerden havalanmasını engellemek için temizlik malzemesini yavaşça yere boşaltın ve fısıf kullanmayın.

Dışkıları, yuva malzemelerini ve diğer pislikleri kağıt havluyla alıp naylon çöp torbasına atın. Yerleri paspaslamayın veya elektrikli süpürgeyle süpürmeyin.

Atıkları iki kat çöp torbasına koyun, torbaların ağzını sıkıca kapatın ve sonra ya toprağa gömün ya da yakın veya bulunduğunuz yerdeki yasalara uygun biçimde çöpe atın.

Farelerin temas ettiği yerleri, halıları, giysileri ve yatak takımlarını temizleyin, tezgâhları, dolapları ve çekmeceleri dezenfekte edin.

Lastik eldivenleri elinizden çıkarmadan önce dezenfektan veya sabun ve suyla temizleyin. Eldivenleri çıkardıktan sonra da ellerinizi bol su ve sabunla yıkayın.

Temizlik yaparken mutlaka uygun bir maske, eldiven ve gözlük kullanın. Bu işe uygun maskeler hakkında bilgi almak için yerel halk sağlığı birimi veya çevre temizlik görevlisine danışın.

Daha fazla bilgi için:

British Columbia İdaresi Kemirgenler sayfasını ziyaret edebilirsiniz:

www2.gov.bc.ca/gov/content/environment/pesticides-pest-management/managing-pests/animals/rodents

veya yerel çevre temizlik görevlisi ile iletişime geçebilirsiniz.

Diğer HealthLinkBC konuları için www.HealthLinkBC.ca/healthfiles adresini veya yerel halk sağlığı birimini ziyaret edebilirsiniz. Acil olmayan sağlık bilgisi ve öneriler için www.HealthLinkBC.ca adresini ziyaret edebilir veya 8-1-1 numarasını arayabilirsiniz. İşitme engelliler 7-1-1 numarasını arayabilir. İhtiyaca göre 130 farklı dilde tercüme hizmeti de sunuyoruz.